

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' FELS. CSÁSZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

*Indúlt Bétsből, Kedden Mártziusnak 22 ik napján
1803. ik esztendőben.*

B é t s:

Méltos. Eötvenesí Lovász 'Sigmónd Cs.
K. Titoktanátsos úr eö Excellentiáját, Triesti Gu-
bernátorrá tenni méltoztatott Felséges Urunk.

A' Bétsi fő Postahivatal kihirdettette, hogy
az innét Saltzburg felé útazó postalegény a'
múlt Febr. 28-dikán, Vöklabruck és Frankenmarkt
között, a' leveles zsákjában lévő minden levelek-
kel egygyütt a' vízbe vészett.

Magyar Ország.

Sáros Vármegyéből Mártz. 1-ső nap-
ján ekként irtak: — „Ezen Ns. Vármegyének
Rendjei sok szép és ditséretre méltó dolgok felett
tanátskoztak utolsó gyülések' alkalmatosságával,

és néhány követéft érdemlő végzéseket tettek. — Ilyen a' többek között, hogy ezen vármegyének határjain ennekutánna a' parafztságnak házat építeni egyébből nem szabad, hanem tsak téglából és kőből, hogy az égések idején annál könnyebb segedelemmel leheszen lenni hozzájuk. Hogy ezen hafznos tzélt annál könnyebben el leheszen érní, hirdetés küldetett szeljel az egész Vármegyében mindenüve, hogy minden parafzt embernek háznál örökké 100 darab téglá álljon kézzen, hogy ha valaki közzölök a' tűz vagy égyéb miatt kárt talál vallani, azt azonnal közönséges erővel fel fogithellék. A' 100 teglaknak, akár a' gazda a' maga szükségire fordittsa őket, akár mást segéljen fel azokkal, azonnal ismét tellyes számra kell minden háznál pótoltatni. — Hasonló bölts végzés továbbá, hogy házaik körül sövény kertet ne tartassanak többé a' lakosok, hanem vagy árokkal vegyék körül honnyaikat, vagy eleven kerttel, mellynek ültetésiért vagy plántálásáért jutalom is tétetett fel nékiek.

Olasz Ország.

Velentzében a' múlt Jan. 27-dikén egy már többször is történt szomorú tanító példa adta magát ismételő. Minelli nevű Grófné, nagy hideg lévén, déltájban a' leányánál Gróf Sandinénál a' kandalló előtt állván háttal; selyem ruhájába a' tűz bele kapott, 's míg segithettek volna rajta az elő kiáltatott tselédek, úgy özfze égett a' szerentsétlen, hogy azon estve ki mondhatatlan szenvedések között, életének 54-ik esztendejében ki múlt a' világból.

Genua, Febr. 25-dikén. Az Admirál Bickerton vezérlése alatt lév' Anglus hajós sereg,

paraszt leánkák és egy paraszt legény, a' kik a' Királyi Felségeket gyümöltsel kínálták kosaraikból. Hanem a' gyümölt, tsak valami igen könnyű levegővel töltött golyobisotskákából állott, a' melyekmihelyest ő Felségek hozzájok akartak nyúlni, azonnal fel emelkedtek és el repültek; az üres kosarak pedig, az alatt, míg az emberek az elrepült golyobisokra függesztették szemeiket, Chinai sapkává változtak, 's a' paraszt legény és leányok egy szempillantat alatt, talpig Chinai öltözetben szemléltettek lenni.

Azt a' dobot, mellyel gyermek korában a' Nagy ~~BCidrichjádZott,akülékeszinekLibráéClaz~~ O-ranienburgi kastélyban tartották azolta: hanem most ismét elő vették, és a' Korona Örökösfe tölti idejít véle.

Helvétziai Respublika.

Freyburg, Mártz. 3-dikán. A' Helvétziai új Landamman, *Affry*, már el kezdette hasznát venni a' maga nagy hatalmának. Arburgba egy Kurirt küldött; olyan parantsolattal, hogy az ott fogságban lévő esméretes fő személyek, Reding, Hirzel, Aufdermaur, 's a' többek, botsáttasanak szabadon. Masodik lépése, hatalmának gyakorlásában, mellyel a' lakosoknak nem kitsiny örömet okozott, e' vólt, hogy Lausannában egy Stab-tifzt által azon ágyuk és fegyverek magazinát, a' mellyeket Helvétziának a' fegyverből lett kivetkeztetődésekor a' Frantziák oda hordattak, elpétséttette, hogy tulajdonosaiknak viszsa adatassanak.

Berna, Mártz. 5-dikén. Ez, egy elfelejtettlen szomorú nap ezen városnak kronikájában. Ezen a' napon látták ennek lakosai 1798-ban az

ellenséget 's a' győzedelmeskedőket falaikon belől — 's ezen a' papon szemlélék ma 1803-ban, 5 hánykodó esztendőknék lefolytok után, a' Párisból érkezett új rendet, vagy az új Országglószéket, az eddig valónak helyébe állani. Öt esztendei lármás hánykodás után, mély halgatás fogott el mindeneket.

Basel, Mártz. 4-dikén. Száz személyek, többire feleséges gyermekes emberek, minden vagyonaikat pénzé tevén, ma evezének el Hollandia felé, hogy onnét Eszaki Amerika, vagy mint ők nevezik a' szabadság országa felé, tovább induljanak. Némelyek jó summát visznek magokkal: de vannak közöttök olyanok is, a' kiknek semmijek nints. Azt mondják, hogy selyem-fabrikáik munkájának meg tsökkenése inditaná őket leg inkább, ilyen mezfze földön való szerepse-keresésre.

A' Helvétziai szélekről, Mártz. 6-dikán. Már nagy részint haza érkeztek Párisból a' Kantonok küldöttjeik. Ezek beszélik volta képpen elő azt a' 8 oráig tartott conferentziát, melyet a' Helvétziai Konzultának 10 Biztosai Jan. 28-dikán az Első Konzullal tartottanak. Határ nélkül való szabadsággal meghantákyetették ennek alkalmatosságával ezek, külön-külön mindenik Kantonnak Konstituzióját, valamint szintén az úgy nevezett Szövettséges Aktát is, vagy azt a' Közönséges (centrális) Konstituziót, a' melly a' 19 Kantonok közzül mindenikre egy formalog tartozik, 's mindeniket egy formalog kötelez, — Azoknak kedvéért, a' kik Helvetziáról szeretik olvasni, szükségesnek tarjuk meg jegyezni, hogy az ideig Párisban tartozkodott Helvétziai Konzulta munkájának négy nevezetes Akták teszik a' resultatumát

mi némű egyenes vagy oldalfélt való függésbe , azon kívül, a' mi a' Közönséges Konstitutióznak Aktájában kifejezve van.

B á s e l. — E' három Disztriktusokra oszlik , mellyeknek mindenike tizenöt Tribusokból áll. Két Tanátsok által fog igazgattatni , t. i. egy nagy és egy kitsiny által ; annak 153, ennek 25 tagjai lesznek ; az, a' törvények és egyéb fő uralkodói rendelkezések készítésében , e' pedig azoknak be töltésekben foglalatoskodik.

B e r n a. — Ez, öt Disztriktusokra oszlik ; mindenik Disztriktusban lesznek 3 Tribusok. Ennek is leszzen egy 195 tagokból álló, nagy, és egy 25 tagokból álló kitsiny Tanátsa. A' nagy, Tanáts minden 6 hónapok alatt 3 hétig tartozik Berna várossában özfize gyülekezve lenni. A' kitsiny Tanáts annyiszor özfize gyülekezik, a' mennyiszor meg kívántatik.

F r e y b u r g. — Öt Disztriktusokból áll. A' nagy Tanátsának 60, a' kitsinynek 15 tagjai, 's mind kettőnek azon foglalatoságaik lesznek, a' mik a' Baseli és Bernai Tanátsoknak.

G l a r i s. — Ennek az ő egész régi határai vizsza adattatnak, A' R. Katholika és Proteštans vallások, egész szabadságokban meg hagyattatnak azon közönségekben , a' mellyekben talattatnak. A' Kahton Közönséges Tanátsa , az Evangelikusok Tanátsa , 's a' Katholikusok Tanátsa , egész régi organizatiójokat, tulajdonságaikat, és választásai módját is, meg tartják. Ezen Kanton semmi függésbe nem elegyedhetik sem más Kantonokkal sem valamely idegen Hatalmassággal, külömben , hanem tsak a' Közönséges Konstitutióban kifejeztett formalitásokkal meg egygyezőlog.

Gris on, vagy a' **Graubund.** — Ez a' maga eddig való 3 Bundjaira, vagy szövetséges részeire oszólva marad, 's minden Bundjai külömbkülömb Distriktusokból fog állani, mint eddig.

Lucern. — Öt Distriktusokra oszlik. A' nagy Tanácsa 60, 's a' kitsiny 15 tagokból áll.

St. Gallen. — Ezen Kantonnak fő városa leszen St. Gallen. A' fő hatalmat egy 150 tagokból álló nagy Tanács gyakorolja benne; a' tagjai 5 esztendőre választatnak, és minden Májusnak első hétfűjén ölsze gyűlekezni tartoznak. Tanácskozásait legutóbbi egységhozapig folytatják, ha tsak a' kitsiny Tanács tovább nyujtani jónak nem találja.

Schaffhausennek nagy Tanácsa 54, és kitsiny Tanácsa 15 tagokra határozott. A' Kantonnak tsak 3 Distriktusai lesznek.

Schwytz. — Ennek fő városa is Schwytz. A' Kanton vallása a' R. Katholika vallás, A' Kanton új részei is, t. i. Gersau, Küfznacht, Einsiedlen, Hof, March, és Reichenburg, mind azon jusokkal fognak bírni, mellyekkel a' Kanton régi lakossai. A' Kanton nagy Tanácsa 60, a' kitsiny 15 tagokra határozott.

Tessin. — Helvetziának ezen Olasz vidékekből álló Kantonnyához tsatoltatott most *Levantine* nevű völgy is. Nyoltz Distriktusokból áll a' Kanton; fő városa *Bellinzona.*

Arau vagy **Argovia.** — A' fő városa is *Arau.* Az ő 10 Distriktusai 48 Kerületekre osztdódnak. A' lakossai, mikor gyűléseket tartanak, helységenként és kerületenként gyűlnek ösze. A' nagy Tanácsnak 150 tagjai, minden Má-

jus első hétfűjén ősfsze gyűlekeznek Arau városában; rendes üléseiket egy hónapig tartják; a' tagok 5 esztendőre választatnak. A' végre hajtó hatalomnak minden tulajdonságaival egy 9 tagokból álló kis Tanáts van fel ruhaztatva. (A' kis Tanáts mindenik Kántonban a' nagy Tanáts tagjai között választódik).

Thurgoviának fő városa *Freyenfeld*; a' Kanton 8 Diszriktusokra oszlik, a' mellyek 32 Kerületeket foglalnak magokban, mellyek több helységekben állanak. Az olyan város, mellynek 2500 lakosai vannak, maga teszen egy Kerületet: *Unterwalden*. — Ezen Kantonnak két részci vannak; t. i. Felső és Alsó. Az utolsóhoz tsatolódó *Engelberg* között és a' Kanton régi részei között; minden jusokra nézve tökéletes egyenlőségnek kell fenn állani ennekutánna. A' Felső *Unterwalden* fő városa *Sarnen*; az Alsóé *Stantz*. Az egész Kanton vallása a' R. Katholika vallás. —

Ury. — Két Diszriktusokból áll. A' vallása R. Katholika. Fő városa *Altorf*.

Vaud vagy *Waadtland*. — Határjai semmitnem változtak. Fő városában *Lausannában* gyűl ősfsze minden Május első hétfűjén az ő 180 tagokból álló Tanátsa, a' melly fő hatalommal bír a' Kanton igazgatásában, 's üléseit rend szerént egy-egy hónapig folytatja. Az egész Kanton 60 Kerületekre oszlik. A' melly városban 2000 lakosoknál több taláztatik, a' maga formál egy Kerületet.

Tzug. — Ezen Kanton egészszen vizsgálta kapta régi határjait. Azok a' politikai kirekesztő jusok, mellyekkel rész szerént *Tyгурum* város-

sa rész szerént az Einsidleni Apátur birtak a' Kanton némely részeiben, meg szünnek. Tzug városának nintsenek többé jobbágyai, és nem bír azal a' jussal, hogy a' közönséges Diétara (Tagsatzungra) különös követet küldhessen. A' Kanton vallása R. Katholika.

T z ü r i c h vagy **T y g u r u m.** — Öt Distrikusai vannak, u. m: maga Tzürich, Horgen, Uster, Bulach, Winterthur, mellyeknek mindenike 13 Tribusokból áll. A' nagy Tanátsát 185, a' kitsit 25 tagok formálják. A' Konstituziója, meg egygyez a' Bernai Kantonéval.

A' Solothurni Kantonról nem fordúl elő semmi különös. (A' közönséges Konstituziót a' jövő árkusban adjuk ki tzikkelyek szerént).

* * *

Nem gyöznek a' haza érkezett Helvetus Deputatusok eleget beszélleni a' felől, hogy az ő 10 Biztosaikkal mi némü nyilvánóságos szívűséggel beszéltetett légyen az Első Konzúl az ő 28-ik Januariusi conferentziájokon. Meg tartották a' beszédjiből a' következőket is: — „A' régi rendnek a' Demokratikus Kantonokbnn való fenn-maradása, nem tsak Helvetziára hanem Frantzia országra néve is szükséges. Ezen Kantonok 's ezeknek Konstituziójok, teszik azt Helvetziában, a' mi ötet, más országoktól meg különbözteti, 's Európa figyelmetéllégre méltoztatja. Külömben semmi nem vólna Helvetziában, a' mi másutt is nem találtana. Hogy ezen Demokratikus apró vidékeknek országlások módjával némely fogyatkozások is vannak ölfze köttetve, a' mellyekre nézve az okoskodás mustráját betü szerént ki nem allhatná, a' bizonyos: hanem hijába, már századok óta áll

egy idő óta Korsika körül kezdett tartózkodni, a' honnét minden felé vizsgálódó hajókat küldöz széljel. Toulon táján is állanak néhány hajói, 's minden környülállásokat szemmel tartanak. Ennek a' hajós seregnek egész tzélja még eddig talám csak az Anglus Miniszterek előtt nem titok.

Nápolyban vagy 4 hónapoktól fogva igen rajta vannak azon hasznos és szükséges projektomnak végre hajtásán, a' mellynek a' koldulás megszüntetése a' tzélja. Több mint 6100 koldúsokat, ötfzfé fogdostak, 's rész szerént az ispotályokba, rész szerént a' Fábrikákba osztották széljel őket, hogy kereskedék dolgokkal a' kényeretibbrán megkeves idő múlva bámulással lehetett észre venni, hogy mint a' méhek rajjai, úgy kezdetek ismét szaporodni a' koldusok, a' kik többire mind olyan gyermekek, kiknek szülei koldúlni nem mervén, őket küldötték ki az utzákra, vagy pedig eltsapták őket magoktól hogy éljenek a' mint lehet. Most már kemény parantsolat jött ki az ilyen szülék ellen. A' kiket rajta érnek, be zárják őket, és csak kényeret vizet adnak ennük. Ily módon reménség van, hogy a' Lazaroniktól, a' kik Nápolyban közönségesen horhel Lazarus-atyafiaknak neveztetnek, lassan-lassan meg-tisztúl a' város.

Landolina nevü Syrakusa béli ember, kitalálta a' régi Egyiptom lakosainak azon mestersegeget, mely szerént azok a' Nilus vize mellett termő Papiros-temetéből papirossat készítettek: 's mint-hogy ezen tsemete Siciliában Kainus nevü patak-
nak partján bőséggel nevededik, az abból való papiros készítésre privilégiumot nyert a' Király-
tól. —

Nagy Britannia.

London, Mártz. i-ső napján. — Egy hajfodorító vagy Frisör, jeles parókot talált fei itt, a' mellynek azon kívül, hogy a' természeti hajtól alig különböztethetni meg, az a' nagy ditsérete is van még, hogy az embert 10 (olvasd tíz) ezrtendővel mutatja ifjabbnak, minthogy az ábrázatot bőrit hátra felé húzván, a' rántzokat ki feszíti. Tsak az a' kitsi fogyatkozás járúl hozzá, hogy a' melly emberek ilyen parókot viselnek, olyan formát mutatnak, mintha a' guttaütéshez nem mészze volnának.

Bőrtől a' Castrollevek kezdenek a' királyi háza hujdosni az emberek, mellynek azt tartják okának lenni, hogy egy idő óta a' gazdag földesurak a' magok apróbb majorjaikat őszlize tsatolván nagy jószágokká és legelő helyekké változtatják által, a' mellyeken Spanyol júhnyájakat legeltetnek. Némely helyeken, a' hol eddig 1200 emberek laktak, most 8000 darabokból álló júhnyáj legel.

Az Anglus levelekben hofszásán leírva olvasztatik az Oberster Despard'élete' hiftoriája, mellyben elő beszéltetik, hogy miként jutott legyen hafznos szolgálatai által gráditsonként az Oberstéri polzra. Nelsonnal egygyütt 's alatta is sokáig szolgált, a' kit most titulusok, és ditsőllég' tzimerei fedeznek, midön amaz az akasztófán végzi életit. — Némely levelek meg hazuttolták azoknak tudósításokat, hogy Nelson kérő levéllel folyamodott volna a' Despard'életieért a' Királyhoz.

„Még találtatnak itt ott az Angliai nép között (így szoll egy Londoni közönséges levél) olyan ki tsapongó gondolkodású emberek, a' kik a' hol módot találnak reá, el nem múlatják éleszteni a'

békételenségnek tüzeit, a' mellynek a' következendő történet is egy új bizonsága: — „A' múlt pénteken beszáll egy ember a' Londoni vendégfogadók közzül egybe, és egy külön szobát kér. Nem soká meg esmérkedik ott a' Lord Cathcart testőrző Regementjéből egy katonával, egy pohár bort nyomván a' kezibe. Beszédbe elegyedvén, mondja az idegen a' katonának, hogy ő egy különös társaságnak tagja lévén, ajánlaná néki is az abba való beállást, még pedig úgy, hogy az a' társaság igen fogná kedvelleni, ha tovább is a' katonák között maradna. Kérdi továbbá a' katonától, hogy tudna-e olvasni? melyre ez azt felelvén, hogy nem tud — amaz egy könyvből, melyet az alatt a' zsebibőlki húzott, holmi tsábító dolgokat olvasott el előtte. A' katona mind ezekre csak a' fejit rázta. Az idegen ismét más könyvet vett elé, 's abból is olvasott: hanem amaz azt felelte, hogy ő ezt se tartja jobbnak, mint az elsőt. Azután valami esküvés formát vett elé az idegen, azt kívánván a' katonától, hogy azt ő is tenné le: de a' katona nem tselekedte, azt mondván, hogy mivel törvényes Királyának hűségére már egy hitet le tett, mást soha nem fog le tenni. Egy szóval, az idegen addig beszéllett egy 's más e' féle tsábító dolgokat, a' katonának, hogy ez az embert egézfizen meg esmervén, meg ragadta a' gallérát, és a' köz bátorságra ügyelő katonáknak által adta. Az árestáltatódás közben el ejtett az idegen valami irásokát a' zsebiből, és mikor a' katonának azokat betsüllettel fel adta néki, tagadni akarta, hogy nem az övé: hanem, tsakugyan el vitték a' politzia eleibe a' gyávat el vett irásaival egygyütt.

Batava Respublika.

Dordrecht, Mártz. 2-dikán. — Az ide való Magisztrátus ilyen nevezetes rendelést tétetett közönséggé: — Mivelhogy a' szitkozódás 's haszontalanul való esküvés, valamint szintén az Isten nevének szünetlen emlegetésével való vízfzálés, az utzákon és fogadokban, valamint a' gyermekek úgy az öregek, ifjak és jókor béliek között, annyira el hatalmazott, hogy annak igasságos háragjától méltán félhetni; 's mivelhogy továbbá a' vasárnapok is némelyektől nem oly tiszteletben tartatnak, mint a' vallás rendelései kívánák: erre nézve, a' polgári elöljárók szívesen kívánják tartoznak, 's a' hibázókat az első rajta való éréskör 12 forintal, 's ha a' szükség kívánádjá fenyítő ház béli fogsággal is büntessék.

Német Ország.

Berlin, Febr. 25-dikán. — „Tegnapelőtt estve a' Király az özvegy Heinrich Hertzegné szünetése napjának megtisztelésére bált adván, vasóra előtt egy kevéssel tántzolás közben eltávozott az igen erőssen terhes Királyné, azt mondván, hogy nyugalomra volna szüksége. A' vendégek asztalhoz ültek, 's azután a' tantsmét elkezdődött: azonban, a' Fő Udvari Mesterné Gróf Vofzné, azt az örvendetes postát hozza a' Királyhoz, hogy a' Királyné az ólta egy kiseded Hertzegaszfzont szült légyer izerentsésen.

Egy más nevezetes, álortzás bált adtak itt a' napokban néhány fő Gavallérok, kik között Lajos Királyi Printz 's több Nagyok voltak. Jelen voltak, mint hivatalosok, a' Király is, az özvegy Királyné, és sok fő nemesifég, valami 750-nen. Igen jeleffé tették ezen bált a' többek közt két igen szép

u. m. — 1)ször, az Első Konzúl közbenjárói Aktaja, vagy az az előadás, melyet az Első Konzúl, közönségesen a' Helvetzia lakosokhoz intézett; a' mellyben azt adja elő, hogy mitsoda okok által indittatott ő, a' Helvetzia ingadozó állapotjának erőss lábakra való állítására — 2)ször, a' Szövetséges Akta, vagy a' Közönséges Konstitúció — 3)ször, a' Kantonok Konstitúzióji külön-külön. — 4)ször, az a' beszéd, melyet az Első Konzúl akkor intézett a' Helvétus Bízatosokhoz, midőn Jan. 28 dikán a' feljebb említett Conferentziát tartotta. A' két első Akta a' közbenjárói Akta, és a' Közönséges Konstitúció, a' M. Kurir 307—314 levelein adódtak elő tördelékben — az Első Konzulnak a' Bízatosokhoz intézett beszédje pedig, és a' Kantonok külön-külön való Konstitúziójok, most eképpen következnek hasonló tördelékben: — „

„Ez a' Konstitúciónális Akta (ugy mond Bonaparte) az a' megtartó segedelem, a' melly a' hajótörést szenvedett Helvétusoknak nyújtatott. Ha jól hozzá ragaszkodnak, meg tartódnak, és egy független 's tiszteltető nemzetté lesznek újonnan, mint őseik voltak. Hanem, ha ezen Akta könyvének leveleit széljel szagatják, az abból rájuk haramló veszedelmek véghetetlenek fognak lenni. Ha e' történik: el vesztitek függetlenségeteket; pedig nem érhet egy nemzetet nagyobb szerentsetlenség ennél. Én Helvétziának Küldöttjeit öfzfegyülekeve szemlélttem magám körül. Ujónan bizonyossokká teszek benneteket a' felől, hogy a' titeket illető kívánságom nem egyéb, hanem tsak hazátok boldogsága, és szerentsésnek tartom magamat, ha annak előmozdításában részes lehettem. Számat

tartok ahoz a' jó indulathoz, melyet a' Helvetziai Küldöttek magokkal Párisból hazájokba fognak vinni. Ha sziveikre hatott az, hogy mely nagy szükségek légyen nékiek arra, hogy közöttök a' rélzrehajlás' indulatja meg szünvén, az egymás ellen küzködő pártok özfzve békélljenek, 's a' múltakról elfelejtkezzenek; ekkór az ő példa-adásaik, bizonyosan a' leg boldogabb következéseket fogják szülni hazájokban: valamint ellenben, ha a' gyűlölség, irigység, és boszszuállás koválszát vízik vízfza magokkal, ők fognak hazájoknak leg ártalmasabb ellenségeik lenni. En soha meg nem engedem azt, hogy a' Helvetziai országoknak ellenségei, faktziókat fűzzenek Helvetziában. Azt sem fogom meg szenvedni, hogy ezen ország, a' fejtelenség és ön'-kényen való járás szélveszei által tsapkodtassék. Ha pedig tsak ugyan vízfza találnának még valahogy térni ezen hánykodások: kéntelen leszek erőszak által téríteni vízfza oda a' rendet, 's meg szüntetni az ország' függetlenségét. Hanem egész reménségem van Helvetziának lakosaihoz, hogy őseik virtusaikra vízfza térvén, újonan érdemesé teszük magokat azon ditsősségre és bóldogságra, melyet őseik szereztenek vólt. "

A' Helvétziai Kantonok Konstitutzioja külön-külön.

Appentzel. — Ebben a' R. Katholika és Reformáta vallású közönségek, tökéletes Istentisztelet béli szabadsággal élnek, mindenütt a' holtalálatnak. A' Kanton régi, polgári, és büntető törvényei, valamint szintén a' közönségeknek régi kormányozásflok módja is, változás nélkül meg maracnak. Appentzel, sem más Kantonnal, sem valamely idegen Hatalmassággal nem léphet sem-

fenn, kezdetét a' Klima, a' természet, 's a' lakosok szükségéi adták, a' mellyek olyan dolgok, hogy azokon az okoskodásnak, ha vélek ellenkezése van is, nem mindenkor kelletik gyözedelmeskedni. A' szabad nemzetek soha meg nem szenvedhették, hogy a' fő hatalom gyakorlásának minden ágától egészen megfosztódjanak: és az ilyenekkel sem a' régisem az új törvényhozók nem próbáltak egyebet, hanem csak szorossabb határokat szabtak eleikbe. De különben is mi szükség volna egy páztori népet, a' mellynek élete módja olyan, hogy elég ideje marad a' *Byugondaló Central-Universität* természetij és egygyetlenegy időtöltésétől, a' közönséges politikai foglalatosságba való bétékintéstől, meg fosztani? Kegyetlen erőszak volna ezen néptől azt az ösi jult, mellyben kevélységét találja, a' melly már természetévé vált, 's a' mellyel végezetre semmi vízfűzélést el nem követhet, el venni, &c.

T u d ó s í t á s.

Tapasztalván hogy mind a' két Magyar Hazában, az izlésnek pallérozódása kivált a' Muzsikában igen sokra ment: úgy hogy ifjaink kivált pedig Kis Afzfonyaink és Leány Afzfonyaink, kivált a' nagyobb városokban, azt igen nagy előmenetellel tanulják, és sokan nagy tökéletességgel gyakorólják. De azonban a' mit valóban fájlalni lehet, ezen szép igyekezetet, a' nagyobb városoktól való távol esés, fok szép és elmés személyekben megfojtja: minthogy töbnyire az kissébb városokban és a' falukban vagy igen tsekély, vagy pedig femmi Tanitót is a' musikára nem lehet találni. Erre való nézve egy könyvetskét botsátottam világ eleibe, mely azt tanítja; miképpen keljen kótából klávirózni, ehhez ragasztottam a' Hege-

düröl és Flautáról való igen rövid Jegyzéseket is. A' munkátska ugy vagy on írva, hogy minden Tanító nélkül is a' figyelmetes és tanulni kívánó személy meg tanulhat belöle klávirozni, tsak hogy elől-kezdvén semmit elne hagyjon belöle; mert egymásból fojó módon mégyen benne minden tanítás. A' munka első a' maga nemében (tudtomra) magyar nyelven. Czimje ez: A' k ó t á b ó l v a l ó k l a v i r ó z á s n a k M e s t e r s é g e. Nagysága körül belöl 15 árkus a' vegénni lévő különkülönféle Notákkal. Arra 51 kr. az író papirosnak és a' kota typusnak méreg drága volta miatt. Talaltatn fog mostani József kir. Pesty Városi és azután Pesten Kis István Könyv áros Ur boltjában, Debretzenben a' Ref. Kollégiumban, Komáromban a' Ref. Gymnásiumban, Pápán a' Ref. Collegiumban, Szatthmáronn T. Professor Szilágyi Dániel Urnál, Szigethen Maramarosban Tifzt. Gati István Urnál, Selmetsen Gati Károly Kir. Praktikáns Urnál. Kolosvarra is fog szállittatni vagy a' Ref. Kollégiumba vagy az érdemes könyv áros Urakhoz. Ha a' könyváros Urak közzül valaki számossabb Exemplárokat kíván, méltostaffék engemet levele által meg keresni, és én azonnal akár eladás kedvéért decem pro centóval; akár különben alkú szerént szolgálni kész vagyok. Mulatásom 12-dik Mártziusig vagy on Szönyönn Rév Komáromnak éppen töviben, azután pedig lakásom léfzen Pesten, hol a' levél engemet mint Geometrát az Universitásban meg fog találni. Szönyön 4-ik Martziusban 1803.

Gati István m. k.

P. D.